

การพัฒนาค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมตามแนวคิดด้านจิตพิสัยของบลูมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development of The Way-of-Life Value in The ASEAN Community Through Value Clarification Process Basing on Bloom' S Affective Domain in Grade - 9 Students.

สาคร อุ่นผาง¹⁾ และ ลัดดา ศิลาน้อย²⁾

Sakorn Oonpang ¹⁾ and Ladda Silanoi²⁾

¹⁾สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Curriculum and Teaching, Faculty of Educational, Khon Kaen University

²⁾สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Curriculum and Teaching, Faculty of Educational, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมตามแนวคิดด้านจิตพิสัยของบลูม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองตมหนองงูเหลือมให้นักเรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 75 ขึ้นไป 2) เพื่อศึกษามูลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนให้นักเรียน ร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 75 ขึ้นไป กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองตมหนองงูเหลือม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 26 คน ดำเนินการวิจัยโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ประเภท 1) เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยใช้กิจกรรมด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียน จำนวน 12 แผน เวลา 12 ชั่วโมง 2) เครื่องมือสะท้อนผลการวิจัย ประกอบด้วย แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนแบบบันทึกผลหลังสอนและแบบทดสอบท้ายวงจร 3) เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการปฏิบัติการ ได้แก่ แบบวัดค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมตามแนวคิดด้านจิตพิสัยของบลูม และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการพัฒนาค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมตามแนวคิดด้านจิตพิสัยของบลูม ซึ่งมี 7 ขั้นตอน คือ การเลือกได้อย่างอิสระ เลือกลงจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง เลือกโดยการคำนึงถึงผลที่เกิดขึ้น เลือกและการยอมรับอย่างเปิดเผย มีความภูมิใจ ยินดีและถนอมรักษาค่านิยมนั้น การปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเลือกเอาไว้ และการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นคุณลักษณะประจำตัว การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวงจรปฏิบัติการ 3 วงจร มีการนำข้อมูลที่ได้จากแต่ละวงจรมาปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้คะแนนแบบวัดการกระจ่างค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียน นักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 84.62 มีคะแนนเฉลี่ย 132.31 คิดเป็นร้อยละ 82.70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมวิถีชีวิต ตามแนวคิดด้านจิตพิสัยของบลูม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองตมหนองงูเห่าล้อม มีนักเรียนสอบผ่านเกณฑ์จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 88.46 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ย 55.30 คิดเป็นร้อยละ 79.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

คำสำคัญ: ค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียน กระบวนการกระจ่างค่านิยม แนวคิดด้านจิตพิสัยของบลูม

Abstract

The objectives of the present study were 1) to develop the way-of-life value in the ASEAN Community through value clarification process based on Bloom's Affective Domain in grade-9 students so That 80% of the students make a score of 75% of the full marks or better on the way-of-life value and 2) to develop grade- 9 students learning achievement after experiencing learning activities on the subject of the Way-of-Life Value in the ASEAN Community through value clarification process so that at least 80% of the students make a learning achievement score of 75% of the full marks or better. The target group consisted of 26 grade-9 students in Nongtoom-Nong-ngoo Luam School in Muang District, Khon Kaen Province during the second semester of the 2012 academic year. The study followed Action Research procedure for data collection. The instruments used for the study comprised of categories, i.e. 1) action tool which included 12 lesson plans, taking 12 instructional periods to complete, to cover subject contents in the Social Studies, Religion and Culture Learning Substance, and based on the value clarification process for the development of learning activities on the subject of the way-of-life value in the ASEAN Community, 2) reflection tool which included a teacher's teaching behavior observation form, a Student interview form, an end-of-spiral results recording form and quizzes to be administered at the end of each spiral and 3) assessment tool which included a test on the way-of-life value in the ASEAN Community and a learning achievement test. The collected data were analyzed by means of percentage, arithmetic mean and standard deviation.

The findings showed that:

1. The development of the way-of-life value in the ASEAN Community through value clarification process, based on Bloom's ideas as shown in the Affective Domain, consisted of 7 steps, i.e. free selection, selection from various alternatives, selection by taking the afterward outcome into consideration, selection by showing explicit acceptance, selection by showing pride and intention to nurture the value, selection by behaving in accordance with the value, to behave in accordance with the value regularly

until it becomes one's own characteristic. Learning activities were developed in the 3 spirals of action research and the data collected during each of the spiral were continuously revised and adjusted. The results showed that 22 students (or 84.62% of the group) passed the criterion of 75% on the way-of-life value, and they made a mean score of 82.70%. The students' achievements in this regard were higher than the prescribed criterion of 80/75.

2. On the aspect of learning achievement, 23 students (or 88.46% of the group) passed the prescribed criterion of 80%, and they made a mean learning achievement score of 79.01%. Their achievements in this regard were higher than the prescribed criterion of 80/75.

Keyword: Way-of-Life Value in the ASEAN Community, Value Clarification, Bloom's Affective Domain

บทนำ

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาคนและประเทศชาติ เพื่อให้คนในประเทศมีคุณภาพชีวิตที่ดี สามารถปรับตัวเข้ากับการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมและทำให้ประเทศชาติก้าวทันกับความเจริญก้าวหน้าของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 24 แนวการจัดการศึกษา ข้อ 2 ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้จึงมุ่งให้สถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนดำเนินการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา และข้อ 4 ระบุว่าจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา [2] สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2555 - 2559 วัตถุประสงค์ ข้อ 3 แนวนโยบายข้อ 3.5 กล่าวถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ขณะเดียวกันสามารถอยู่ร่วมกันกับพลโลกอย่างสันติสุข มีการพึ่งพาอาศัยและเกื้อกูลกัน [11] ซึ่งกฎบัตรอาเซียนได้กำหนดเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนให้ได้ภายในปี 2558 โดยแบ่งออกเป็น 3 เสาหลักได้แก่ 1) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ 3) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน หนึ่งวิสัยทัศน์

หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม [7]

กระบวนการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification) เป็นขั้นตอนการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดค่านิยมที่ถูกต้อง โดยให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกค่านิยมซึ่งเป็นสิ่งที่บุคคลยึดถือ มีคุณค่า มีความสำคัญแก่การเกิดทุนรักษาไว้ เป็นสิ่งที่บุคคลกระทำอยู่เป็นประจำเป็นกิจวัตร เป็นสิ่งที่บุคคลภาคภูมิใจ ยอมรับและเต็มใจ ต้องการที่จะแสดงออก และมีการสนับสนุนอย่างเปิดเผย โดยมีการเลือกค่านิยมนั้นอย่างเสรี และมีโอกาสได้เลือกจากสิ่งที่ให้เลือกอย่างหลากหลาย แล้วนำสิ่งที่เลือกมาผ่านกระบวนการคิดพิจารณาไตร่ตรองถึงข้อดี ข้อเสีย และตัดสินใจด้วยตนเองอย่างรอบคอบ [3] และ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ [9] ว่าเป็นการทำแนวทางให้แต่ละคนรู้จักตนเองและรู้จักผู้อื่น รวมทั้งรู้จักสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ให้บุคคลได้ตรวจสอบสิ่งที่เขาเห็นคุณค่าจนเกิดความกระจ่างในสิ่งที่เขาเห็นคุณค่านั้น โดยถือว่าการที่คนจะเห็นคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นอยู่กับตัวบุคคลนั้นเลือกสรรด้วยตัวของเขาเอง เห็นคุณค่าของสิ่งนั้นแล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรม

ดังนั้นกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนหนองตมหนอง ภูเหล็กจึงได้ดำเนินการจัดการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมที่จะอยู่ร่วมกันกับประชากรในกลุ่มอาเซียน ซึ่งต้องเรียนรู้ในเรื่องเกี่ยวกับกฎบัตรอาเซียนและประเทศในกลุ่มอาเซียน ด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และวิถีชีวิตของผู้คนค่านิยมที่ประชากรในอาเซียนต้องทำร่วมกัน กิจกรรมที่

จัดให้กับผู้เรียนมุ่งหล่อหลอม ปลุกฝังให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ เฉลียวฉลาด ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ เทคโนโลยีสมัยใหม่ และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข [12]

จากการศึกษาปัญหาการนำหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนหนองตมหนองงูเหลือมโดยเฉพาะสาระที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน พบว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ยังไม่สร้างความตระหนักในการพัฒนาค่านิยมของผู้เรียนในด้านการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขและความรับผิดชอบต่อส่วนรวม [6] ซึ่งเป็นไปตามผลการประเมินคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2536 , 2538 และปีการศึกษา 2540 ในส่วนของการประเมินที่เกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษา ในด้านคุณลักษณะค่านิยม คุณธรรม และจริยธรรม บ่งชี้ว่าคุณภาพของนักเรียนเกี่ยวกับวิชาสังคมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง [10]

ดังนั้นผู้วิจัยจึงศึกษา การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยกระบวนการกระจำงค่านิยม ซึ่งเป็นกระบวนการสอนที่เหมาะสมในการพัฒนาคุณลักษณะที่ส่งเสริมตามเป้าหมายของวิชาสังคมศึกษาดังกล่าวข้างต้น เพราะเหตุว่ามีกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการพินิจพิเคราะห์ พิจารณาการกระทำ และผลที่ได้รับจากการตัดสินใจ นักเรียนได้แสดงความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม รู้จักสร้างทางเลือกในการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ใช้เหตุผลในการตัดสินใจ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ที่ตนได้รับ ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติในชีวิตประจำวันในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังจะเห็นได้จากทฤษฎีด้านจิตพิสัยของบลูมที่ได้จัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ไว้ 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นการรับรู้ ขั้นการตอบสนอง ขั้นเห็นคุณค่า ขั้นการจัดระบบ และขั้นการสร้างลักษณะนิสัย ซึ่งทั้ง 5 ขั้นนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความรู้สึก เจตคติ ค่านิยม คุณธรรมหรือจริยธรรมที่พึงประสงค์ อันจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นไปตามความต้องการ ส่วนกระบวนการกระจำงค่านิยม

ตามความคิดของ ราวธส์และไซมอน [3] เป็นขั้นตอนการพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดค่านิยมที่ถูกต้องสามารถพิจารณาไตร่ตรองถึงข้อดีข้อเสียและตัดสินใจด้วยตนเองอย่างรอบคอบ

จากสภาพความคาดหวังและความสำคัญดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจการนำกระบวนการกระจำงค่านิยมตามแนวคิดด้านจิตพิสัยของบลูม ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบตนเองมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ผึกทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จักวางแผนและสร้างทางเลือกในการทำงานร่วมกับผู้อื่นมุ่งให้แสดงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับเพื่อเป็นการสร้างค่านิยมที่ดีตลอดจนสร้างความเข้าใจและส่งเสริมความเป็นพลเมืองที่ดีทั้งของสังคมไทยและสังคมอาเซียนซึ่งมีความแตกต่างทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และความร่วมมือร่วมใจในความเป็นพลเมืองอาเซียนต่อไป ซึ่งน่าจะส่งผลต่อค่านิยมอันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองตมหนองงูเหลือมอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

คำถามการวิจัย

1. ค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำงค่านิยมตามแนวคิดของบลูม เป็นอย่างไร
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำงค่านิยมตามแนวคิดของบลูม เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนาค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนด้วยกระบวนการกระจำงค่านิยมตามแนวคิดด้านจิตพิสัยของบลูมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองตมหนองงูเหลือมให้นักเรียน ร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 75 ขึ้นไป
2. ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจำงค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคม

อาเซียน ให้นักเรียน ร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 75 ขึ้นไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การพัฒนาค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียน หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตัวกระบวนการกระจำง ค่านิยมตามแนวคิดของบลูม กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองตมหนองสูงเหลือม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารขอนแก่น เขต 1 จังหวัดขอนแก่น ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยการเรียนรู้ 3 วงจร คือ

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 วัฒนธรรมรุ่งเรือง จำนวน 4 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-4

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การเมืองมั่นคง จำนวน 4 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5-8

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เศรษฐกิจมั่งคั่ง จำนวน 4 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 9-12

2. การสอนด้วยกระบวนการกระจำงค่านิยม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมี 3 ขั้นตอน คือ

1) ช้่นนำ นำเข้าสู่บทเรียน ผู้สอน ้้าความสนใจของผู้เรียนให้เกิดความต้องการที่จะศึกษา ค้นคว้าในเรื่องต่าง ๆ

2) ช้่นสอนซึ่งในชั้นนี้จะประกอบ ไปด้วย 7 ขั้นตอน (1) เลือกได้อย่างอิสระ (2) เลือก จากทางเลือกหลาย ๆ (3) เลือกโดยค่านึงถึงผลที่เกิดขึ้น (4) การเลือกและการยอมรับอย่างเปิดเผย (5) มีความ ภูมิใจ ชื่นชมยินดีและถนอมรักษาค่านิยมนั้น (6) การ ปฏิบัติตามสิ่งที่ตนเลือกเอาไว้ (7) การปฏิบัติอย่าง สม่าเสมอจนเป็นคุณลักษณะ

3) ช้่นสรุป ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกัน สรุปค่านิยมที่ยอมรับ จากการกำหนดขั้นตอนการ ปฏิบัติอีกครั้งโดยการนำเสนอเป็นแผนผังความคิด ทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ไปงานเพื่อสรุปความรู้ และการแสดงบทบาทสมมติ เป็นต้น

3. การพัฒนาค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนด้วยกระบวนการกระจำง ค่านิยม หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียน ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกระจำงค่านิยม

4. ค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนของนักเรียน หมายถึงการปฏิบัติตามค่านิยมที่เหมาะสมของค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนด้านความ รักชาติ ความสามัคคีกลมเกลียว การเคารพผู้อาวุโส ความกตัญญูกตเวที รักความสงบสุข ความรักความ ผูกพันในครอบครัว ซึ่งวัดได้จากแบบวัดการกระจำง ค่านิยม ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ กำหนดกรอบการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองตมหนองสูงเหลือม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษารขอนแก่น เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 26 คน

2. ตัวแปรในการวิจัย

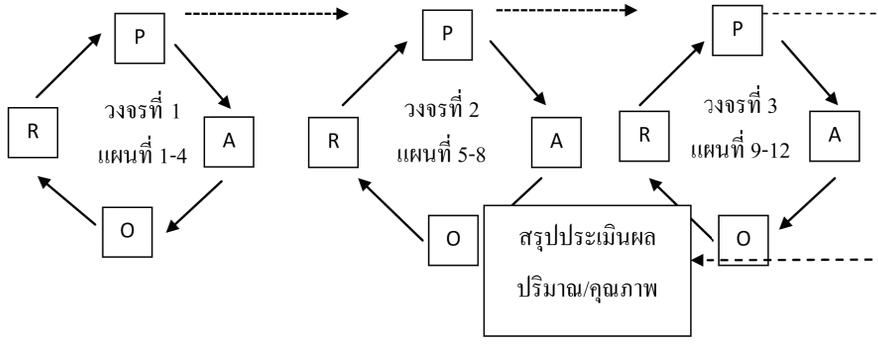
การวิจัยในครั้งนี้มีตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1) ตัวแปรต้น (Independent Variables) คือกระบวนการกระจำงค่านิยมตามแนวคิด ด้านจิตพิสัยของบลูม

2) ตัวแปรตาม (dependent Variables) ได้แก่ ค่านิยมที่ดีตามวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3

3. รูปแบบการวิจัย

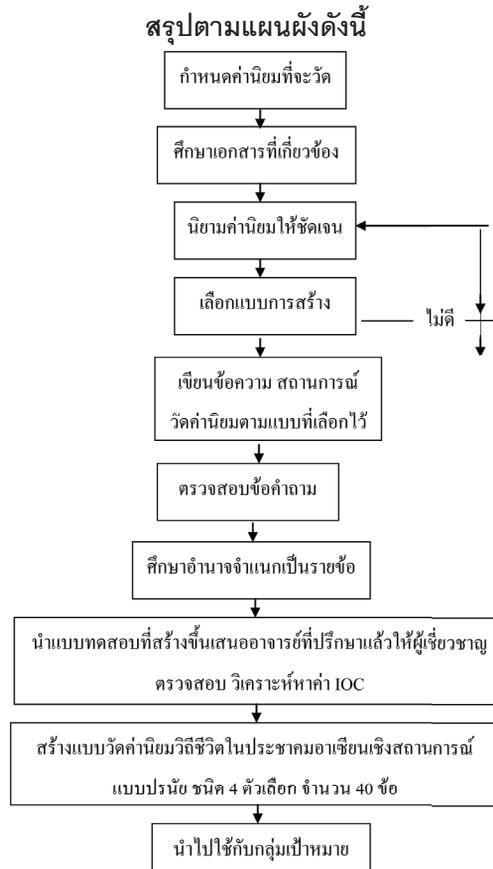
ในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน การปฏิบัติ ขั้นที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ ขั้นที่ 3 ขั้น สังเกตการณ์ และขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนผล โดยสรุป เป็นกระบวนการ ดังนี้

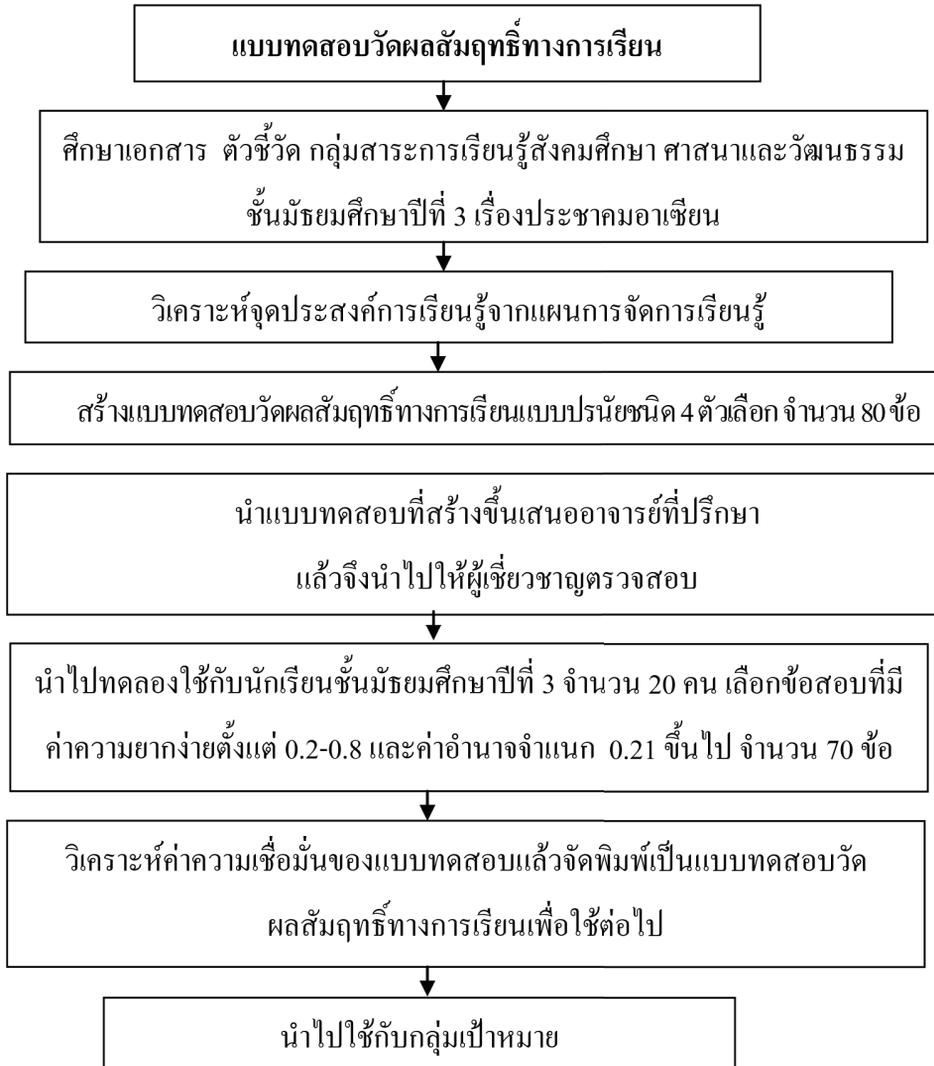
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย
- 4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการปฏิบัติการได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมโดยใช้กิจกรรม ด้วยกระบวนการระจ่างค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียน จำนวน 12 แผน ใช้เวลา 12 ชั่วโมง
- 4.2 เครื่องมือสะท้อนผลการวิจัย ประกอบด้วย แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครู

- แบบสัมภาษณ์นักเรียน แบบบันทึกผลหลังสอนและแบบทดสอบท้ายวงจร แบบปรนัย 4 ตัวเลือก วงจรละ 15 ข้อ
3. เครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการปฏิบัติการ ได้แก่ แบบวัดค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 70 ข้อ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

รูปที่ 1 การสร้างและการหาประสิทธิภาพของแบบวัดค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียน

รูปที่ 2 การสร้างและการหาประสิทธิภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากคะแนนแบบทดสอบท้ายวงจร แบบทดสอบความกระจ่างค่านิยม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สะท้อนผลการปฏิบัติกิจกรรมของผู้สอนแบบสัมภาษณ์นักเรียน

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบวัดการกระจ่างค่านิยมและ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ไว้ คือ ให้มีจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ร้อยละ 75 ขึ้นไป เพื่อดูว่านักเรียนพัฒนาได้ค่าเฉลี่ยร้อยละ ส่วนข้อมูลที่ใช้ในการสะท้อนผลการเรียนของผู้เรียน ผู้วิจัยได้นำเสนอโดยการเขียนเป็นความเรียงในแต่ละวงจร

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียน พบว่า ผลจากการทำแบบทดสอบค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียน มีนักเรียนที่ผ่านร้อยละ 84.62 และมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 82.70 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 88.46 และมีคะแนนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 79.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการทดสอบเพื่อวัดค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยม พบว่า มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 84.62 และมีคะแนนที่ผ่านเกณฑ์ดังกล่าวร้อยละ 82.70 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้เพราะกระบวนการกระจ่างค่านิยมมุ่งให้บุคคลมีเสรีภาพที่จะใช้ความคิดของตนเองและพิจารณาด้วยตนเองว่าจะอะไรที่เหมาะสมกับตนเองเนื่องจากตนเองเป็นบุคคลที่จะได้รับผลจากการกระทำ และการตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง มีความภูมิใจและยอมรับผลที่เกิดจากการเลือกนั้น

2. ผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 88.46 และมีคะแนนผ่านเกณฑ์ดังกล่าว คิดเป็นร้อยละ 79.01 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification) ประกอบไปด้วย กิจกรรมที่ฝึกพัฒนาค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนให้เกิดความกระจ่างอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ นักเรียนทุกคนมีการร่วมกิจกรรมโดยผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งแต่ละชั้นตอนมีกิจกรรมที่หลากหลาย ดึงดูดความสนใจได้ดี นักเรียนมีส่วนร่วมเต็มที่ ตามแนวคิดของชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ [3] จากทฤษฎีของกลุ่มมนุษย์นิยมเชื่อว่า ในสังคมที่ยุ่งยากซับซ้อนบุคคลควรมีเสรีภาพที่จะใช้ความคิดของตนเองและพิจารณาด้วยตนเองว่าจะอะไรที่เหมาะสมกับตน เนื่องจากตนเองเป็นบุคคลที่จะได้รับผลจากการกระทำและการตัดสินใจต่าง ๆ บุคคลควรตัดสินใจเลือกกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองและยอมรับผลที่เกิดจากการเลือกนั้น โดย Raths, Hamlin and Simon ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาค่านิยมแล้วสรุปเป็นกระบวนการพัฒนาค่านิยม ซึ่งเชื่อว่าคนเราจะมีค่านิยมที่สมบูรณ์จะต้องตรวจสอบจากกระบวนการที่เป็นระบบ สอดคล้องกับ ชัยพร วิชชาวุฒ และธีระพร อุวรรณโณ [3], [8] ที่ว่าการสอนจริยธรรมตามแนวคิดกระบวนการกระจ่างค่านิยม (Value Clarification) คือการช่วยให้นักเรียนเกิดความกระจ่างในความเชื่อในทัศนคติ ในพฤติกรรมและในความรู้สึกของตนเอง หน้าที่ของครูในการปลูกฝังค่านิยมคือ การชี้แนะหรือการจัดให้มีการชี้แนะให้นักเรียนได้เกิดการจุกคิดขึ้นมาว่าความเชื่อ ทัศนคติ พฤติกรรมและความรู้สึกของตนที่มีต่อสิ่งหนึ่ง ๆ นั้น เป็นไปตามเกณฑ์ 7 ประการที่แท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยทางการศึกษาของ เรณู แต่งไทย [4] ที่ได้ศึกษาผลการสอนโดยใช้กระบวนการกระจ่างค่านิยมที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความรับผิดชอบต่อสังคมของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดยกระบวนการกระจ่างค่านิยมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ และมีความรับผิดชอบต่อสังคมสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามปกติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การสอนตามแนวคิดกระบวนการ
กระจ่างค่านิยม(Value Clarification) เน้นการช่วยให้นักเรียนเกิดความกระจ่างชัดในความเชื่อ ความรู้สึกในทัศนคติและในพฤติกรรมของตนเอง

1.2 ครูควรใช้คำถามแบบปลายเปิดกระตุ้นให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจค่านิยมด้วยตนเองรวมทั้งหากิจกรรมการเรียนการสอนอื่น ๆ เป็นเครื่องมือกระตุ้นให้นักเรียนแต่ละคนแสดงความคิดเห็นของตนเองได้เกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อเกิดความกระจ่างในค่านิยม

1.3 ครูควรฝึกให้นักเรียนได้แสดงทัศนะด้วยเหตุผลของตนเองจากสิ่งที่หลากหลายที่ผู้สอนกำหนดขึ้นเพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการกระจ่างค่านิยมอย่างต่อเนื่อง

1.4 ครูควรปลูกฝังให้นักเรียนเห็นความสำคัญของขั้นตอนการทำงาน ผลงานอาจไม่ใช่คำตอบสุดท้ายของความสำเร็จแต่กระบวนการได้มาซึ่งผลงานและความรู้มีความสำคัญยิ่งกว่าเพราะการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกระจ่างค่านิยมเน้นสำคัญอยู่ที่การเลือกและการยอมรับเพราะเป็นการแสดงถึงความรู้สึกของบุคคลการที่จะเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองเลือกต้องแสดงความคิดเห็นในหลายระดับ ผู้วิจัยควรให้ความสำคัญในข้อนี้ การเน้นให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นความรู้สึกจนเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม

1.5 การเลือกค่านิยมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียนเพื่อให้นักเรียนแสวงหาคำตอบด้วยการกระจ่างค่านิยม ควรมีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น เป็นค่านิยมที่สอดคล้องกับพื้นฐานวิถีชีวิตของนักเรียนและสามารถเลือกค่านิยมที่เป็นจุดร่วมวิถีชีวิตในประชาคมอาเซียน

1.6 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกระจ่างค่านิยม ผู้สอนเปรียบเสมือนส่วนหนึ่งของชั้นเรียน ต้องมีความเป็นกัลยาณมิตรเปิดใจกว้าง เข้าใจบริบทต่าง ๆ ที่เอื้อและขัดแย้งพร้อมที่จะเรียนรู้ไปกับนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกระจ่างค่านิยม

(Value Clarification) กับตัวแปรค่านิยมด้านอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกระจ่างค่านิยม(Value Clarification)ระหว่างโรงเรียนที่อยู่ในเขตชนบทกับโรงเรียนที่อยู่ในเขตชุมชนเมือง

2.3 ควรศึกษารูปแบบจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกระจ่างค่านิยม(Value Clarification) กับตัวแปรด้านจริยธรรมอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์ แห่งประเทศไทย. 2551.
- [2] คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และ ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545**. กรุงเทพฯ:คุรุสภาลาดพร้าว. 2545.
- [3] ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. **80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: แดเน็กซ์อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น. 2554.
- [4] เรณู แต่งไทย. **ผลการสอนโดยใช้กระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่างที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาและความรับผิดชอบต่อสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**. 2546.
- [5] โรงเรียนหนองตมหนองงูเห่าล้อม. **รายงานการพัฒนาคณาภพสถานศึกษา ประจำปี 2553**. ขอนแก่น: โรงเรียนหนองตมหนองงูเห่าล้อม. 2553.
- [6] โรงเรียนหนองตมหนองงูเห่าล้อม. **หลักสูตรโรงเรียนหนองตมหนองงูเห่าล้อม พุทธศักราช 2553**. ขอนแก่น: โรงเรียนหนองตมหนองงูเห่าล้อม. 2553.
- [7] วิทย์ บัณฑิตกุล. **หนังสือชุดประชาคมอาเซียน กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์ จำกัด**. 2555.

- [8] สุพัตรา สุภาพ. **สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนา ประเพณี.** พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช. 2536.
- [9] สุวิทย์ มูลคำ, อรทัย มูลคำ. **19 วิธีจัดการเรียนรู้: เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะ.** พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์. 2553.
- [10] สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. **ยุทธศาสตร์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผลวิชาสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น.** กรุงเทพฯ: สำนักนิเทศและมาตรฐานการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2543.
- [11] สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. **แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559).** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด. 2553.
- [12] สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม.** กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. 2551.